ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ДЪРВООБРАБОТВАНЕ
„ИВАН ВАЗОВ“, гр. Велинград

бул. „Съединение“ №44, e-mail: pgd_ivanvazovvg@abv.bg

тел.: 0359 5 53 23, тел./факс: 0359 5 16 34

Утвърдил:.....
Директор /инж. Росица Рускова/

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА „Превенция на употреба на наркотични вещества, алкохол и тютюн”

Механизъм за действие и Алгоритъм към него в случаи на установяване на разпространение и употреба на наркотични вещества за учебната 2024/2025 г.

Водещ стратегически документ при изготвяне на училищната програма наПГД „Иван Вазов“ за превенции на наркотичните вещества е Национална стратегия за борба с наркотиците 2020-2024 година. Програмата е приета на заседание на ПС по Протокол №. 10.../13.09.2024 г. и утвърдена със заповед №. 533 от 13.09. 2024 г.

I. УВОД

1. Проблемна ситуация

Нарастването броя на децата, отглеждани и възпитавани в рискова семейна среда, нарастването броя на деца и младежи с експериментална употреба на наркотици или проблемна употреба на алкохол, увеличават риска от поява на дезадаптивно поведение. Това налага ранна превантивна работа с децата и техните семейства, с цел повишаване на информираността, индивидуалните познания и умения за налагане на здравословен начин на живот, въздействие върху фамилната система за предотвратяване появата на дезадаптивното поведение на децата в училище, на улицата с връстници, в дома, в интернет-пространството, в социалното им функциониране като цяло. Работата в сферата на превенции е свързана с въздействието върху нуждите за употреба на алкохол, тютюн или психоактивни вещества.

2. Целева група:

а) ученици VIII - XII клас;
б) семейства на учениците;

3. Участници:

а) класни ръководители
б) училищен психолог
в) педагогически съветник
г) лектори- лекари, духовни лица, НПО и др.

II. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ

1. Провеждане на анкети:

Цели се изясняване на тежестта на проблема с употребата на алкохол, тютюн и наркотични вещества; събиране на информация за проблемното поведение; физическо и психично състояние на учениците; социалното положение; индивидуални и фамилни ресурси за справяне с проблемната ситуация; причини за търсене на помощ.

2. Работа с педагогически специалисти - обучение на училищния психолог; педагогическия съветник; класни ръководители и други специалисти.

3. Работа с родителите (значими близки) – цели се:

а) информиране на родителите по време на родителски срещи или в лични разговори за избраните типове превенции, за резултатите от проведените анкети, за набелязаните дейности, за изграждане на ясна ценностна система със строги правила, която дава пример за подражание и се търси „обратна връзка";

б) подготвяне и предоставяне на информация за типовете превенции и подходите към тях - писмена и устна информация на родителски срещи; училищен сайт;

в) подготвяне и предоставяне на информация за различните ПАВ, въздействието им върху човешкия организъм и действия при констатиране на употребата им -писмена и устна информация на родителски срещи; училищен сайт;

г) подготвяне и предоставяне на информация за употребата на алкохол и тютюн, въздействието им върху човешкия организъм и действия при констатиране напрекомерна употреба - писмена и устна информация на родителски срещи; училищен сайт;

д) съвети, разговори и подкрепа на родители със зависимости; в криза – разделени родители, процес на развод, упражняване на насилие от страна на родител; с отсъстващ родител, поради естеството на работа (работа в чужбина и др.); при смърт на единия родител/значим близък на детето; при осиновено дете; родител сам отглеждащ детето.

4. Работа с учениците:

а) основните типове превенции, на които се основава работата през учебната година са:

- **универсална** - посланията и мероприятията са насочени към всички и целят предотвратяване или отлагане употребата на алкохол, тютюн и ПАВ;
- **селективна** - застрашени с отпадане от училище, етнически групи, проблемни семейства със специфична история; ниска академична успеваемост; местоживеене (квартали с високо употреба на ПАВ или социално неравностойни);
- **по индикация** - търсят се ранни признаци за повишен риск (спадаща успеваемост, забелязана консумация на алкохол, ПАВ, отчуждаване от близки, приятели, връстници, поведенчески нарушения и др.).

б) подходи и дейности за справяне с проблемите - основен акцент е работата с деца с емоционални и поведенчески проблеми, както и укрепване на семейството при родители от уязвими групи или в риск.

Подбор на подходи за работа в училище:

- **Информиране** - представяне на необходимата информация (брошури, табла, училищен сайт, беседи, разговори) за видовете ПАВ; негативното въздействие на алкохола, наркотичните вещества и тютюна върху организма на младия човек; начините за справяне с емоционалните и здравословни проблеми при употребата им.
- **Предлагане на алтернативни занимания** за структуриране на свободното време – арт-ателие, спортни занимания, туризъм и др.
- **Тактика на сплашване/лична застрашеност** - цели се чрез послания с научни факти да отклоним застрашените ученици от употреба или да ги убедим, че не са „недосегаеми" и при тях могат да настъпят вредните последствия.
- **Подобряване на социалните умения** - посредничество пред институции за решаване на разнородни социални проблеми; усъвършенстване на амбициозност; комуникационни умения; справяне със социалния натиск и др.;

- **Предотвратяване на девиантно поведение на ранен етап -** агресивно поведение, емоционално реагиране, отчуждение, апатия, срамежливост, конфликти при общуването с връстници и възрастни са присъщи признаци за бъдещи поведенчески проблеми и ранната им превенция и промяната на поведението към по-социално приемливо е превенция на употребата на ПАВ, алкохол, тютюн и наргилета.
- **Контролиране и справяне с емоциите -** целим повишаване на устойчивостта на стрес, на връхлитащите емоционални проблеми (потиснатите чувства на страх, агресия, вина и тревога, настъпили в резултат на фрустрацията в тесния семеен кръг).

Дейности в училище:

- Разнообразни психотерапевтични техники на индивидуално и групово ниво в клас с учениците;
- По-пълно обхващане на децата и учениците в целодневна форма на обучение, намаляване на риска от среща с разпространители на наркотични вещества.
- Ангажираност на младите хора в спортни дейности като алтернатива на търсенето и предлагането на наркотични вещества.
- Преодоляване на изолацията, интегриране и адаптиране в обществото на децата в риск.
- Активно включване на членовете от фамилната система, с цел подобряване на интеракциите в нея като основен ресурс за самопомощ (родителски срещи, индивидуални срещи).
- Възстановяване на психологическите „щети" чрез провокация на творческия потенциал, даване воля на емоционалните потребности, желания в изграждането на партньорства и създаване на приятелства с връстници, които да спомагат разрешаването на ранните или актуални емоционални трудности.
- Чрез креативни и интерактивни подходи, стимулиране изграждането на умения при децата, в подкрепа на по-адаптивни форми на поведение и себереализация, респ. усвояване на нови модели в структуриране на поведението.
- Прилагане на метода „връстници обучават връстници".
- Съдействие на ученици, желаещи да участват в конкурси на национално, регионално и международно ниво по темите за зависимостите.
- Подготвяне на анкети за учениците и родителите.
- Изготвяне и предоставяне на информационни материали по темата; изработване на табла, брошури, презентации, клипове.
- Организиране на срещи, беседи, разговори с представители на различни институции и неправителствени организации.

Изготвил:……..
Председател:/ О. Златев/

Членове:
1.М.Китова……..
2.В.Кадьов……

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ДЪРВООБРАБОТВАНЕ
„ИВАН ВАЗОВ", гр. Велинград

бул. „Съединение" №44, e-mail: pgd_ivanvazovvg@abv.bg

тел.: 0359 5 53 23, тел./факс: 0359 5 16 34

УТВЪРДИЛ:.....

ДИРЕКТОР: инж. Росица Рускова

УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО И УПОТРЕБАТА НА ПСИХОАКТИВНИ ВЕЩЕСТВА

I. Общи положения

Училищната програма за превенция на разпространението и употребата на психоактивни вещества е разработена в съответствие с целите, залегнали в Националната стратегия за борба с наркотиците (2020г.-2024г.) Водещи документи при изготвяне на училищната програма са:

1. Националната стратегия за борба с наркотиците (2020г.-2024г.)

2. Механизъм за повишаване на капацитета на педагогическите специалисти за подобряване на сигурността на средата в училище посредством предотвратяване на разпространението и употребата на наркотични вещества и алгоритъм към него, утвърден със Заповед № РД-09-3543/01.11.2023 на министъра на образованието и науката.

II. Терминологично въведение

Психоактивни вещества (ПАВ) -Това са вещества, които действат върху централната нервна система и променят психическото състояние на човека. Много от психоактивните вещества са обект на строг международен контрол и са забранени, например: хероин, кокаин, канабис, амфетамини, екстази, LSD и т.н, други се предлагат в огромни количества легално, като: кофеин, алкохол, тютюневи изделия/наргиле/, енергийни напитки, анаболни стероиди. Според характера на въздействието им върху централната нервна система тези вещества могат да бъдат обособени в различни групи: стимуланти, емпатогени, депресанти, опиоиди, канабиноиди, халюциногени, инхаланти, транквиланти и сънотворни, дисоциативни анестетици, нови психоактивни вещества и стероиди.

Употреба и зависимост -Зависимостта е процес, които се развива постепенно и преминава през различни етапи: експериментиране, употреба, вредна употреба и зависимост. Зависимостта е хронично рецидивиращо заболяване, което се изразява в загуба на контрол върху употребата на вещества.

Някои психоактивни вещества (хероин, морфин, кокаин, алкохол, никотин и др.) са известни със силната зависимост, която предизвикват. Тя бива психическа, при която човек изпитва нужда от дрогата, за да се чувства по-добре и физическа, при която дрогата се взема по принуда, за да се избегне абстиненцията, която е болезнена.

Не всички вещества са с пристрастяващ ефект, но тези, които директно действат на рецепторите за допамин и регулират неговото количество, са най-подходящите кандидати за тази категория.

III. Цели на програмата

1. Разработване и прилагане на цялостен училищен подход и последователни усилия за превенция на наркоманиите, други зависимости и проявите на рисково поведение сред учениците.

2. Формиране на знания и личностни умения на учениците за активно взаимодействие със социална среда, изграждане на култура на поведение и взаимоотношения.

3. Получаване на знания за разграничаване и предпазване от опасности като наркомании и зависимости.

4. Моделиране на здравословно поведение в бъдеще, с което да се ограничи риска от употреба и злоупотреба с наркотиците сред учениците.

IV. Целеви групи - ученици от гимназиален етап- 8-12 клас - родителите на учениците (семейството, като протективен фактор)

V. Основни задачи на програмата

1. Предоставяне на възможност за консултиране на подрастващите и младежите в областта на превенцията на употребата на наркотични вещества и прояви на други зависимости.

2. Прилагане на мерки съвместно с родителите по въпросите свързани с превенция на употребата и злоупотребата с наркотични вещества сред подрастващите.

3. Подобряване на информираността на учениците и техните родители по проблемите произтичащи от различните зависимости.

4. Разширяване на възможността за включване на учениците в привлекателни за тях форми за прекарване на свободното време.

5. Включване на учениците в групи по интереси – превантивна дейност, с която се цели да ангажира с позитивни занимания свободното време на учениците.

6. Училищен план за прилагане на програмата за превенция на употребата на психоактивни вещества

VI. План за прилагане

1. Дейности по прилагане на плана - Повишаване информираността на учениците по отношение на употребата и злоупотребата с наркотични вещества, които ще се осъществяват в рамките на часа на класа.
   Отг.: Кл. ръководители; Екип Подкрепа; мед. лице
   Срок: учебна 2024/2025 година

2. Информационни кампании за моделиране на здравословен начин на живот-здравословно хранене, спортни занимания от ранна детска възраст, които ще се осъществяват в часа на класа .
   Отг.:класни ръководители, екип за Подкрепа, учители; медицинско лице
   Срок: учебна 2024/2025 година

3. Провеждане на информационно-дискусионни срещи с учителите на теми свързани с разпространението и употребата на ПАВ, целта е запознаване на учителите с новите ПАВ, ефекта от употребата им върху поведението на учениците, разпознаване на ученик в употреба.
   Отг.:Екип Подкрепа

   Срок: първи учебен срок на учебна 2024/25 година

4. Информационни семинари за намаляване разпространението на свързаните с употребата на наркотици, социално значими заболявания: ХИВ/СПИН, хепатити В и С, полово предавани болести, вследствие употреба и злоупотреба с ПАВ .
   Срок: първи учебен срок на учебната 2024/25 година

5. Часове за развиване на емоционална интелигентност у учениците чрез интерактивни упражнения по теми свързани с приятелството, семейството, отношенията между половете, ученически взаимоотношения, насочени към всички целеви групи.

   Отг.: Екип Подкрепа

   Срок: учебна 2024/2025 година

6. Информационни семинари за родители- какво може да ни насочи към разбирането, че детето употребява наркотици; какво да правим, ако имаме съмнения; към кого да се обърнем; ролята на родителите при превенцията; разликата между зависимост и експериментиране.
   Отг.: Екип Подкрепа
   Срок: учебна 2024/2025 година

7. Разработване, разпространение на постери, информационни материали с учениците по проблемите засягащи ПАВ.
   Отг. Екип Подкрепа

   Срок: учебна 2024/2025 година

8. Включване на учениците в привлекателни за тях форми за прекарване на свободното време в училищни и извънучилищни форми.
   Отг.: Кл. ръководители; учители.
   Срок: учебна 2024/2025 година

9. Отбелязване на „ Световен ден без тютюнев дим“- Целта е повишаване на осведомеността относно вредните и смъртоносни последици от употребата на тютюн и тютюневи изделия.
   Отг.: Кл. ръководители; Екип подкрепа; мед. лице
   Срок: учебна 2024/2025 година

10. Отбелязване на „Световен ден за борба с наркоманиите“ Отг.: Класни ръководители, Екип Подкрепа
    Срок: учебна 2024/2025 година

Контролът по изпълнение на училищната програма се осъществява от директора. Настоящата програма е приета е с Решение на Педагогически съвет-Протокол №……..от 13.09.2024г. и е утвърдена със Заповед на директора№……..от ……..09.2024г.

Изготвил:……

Председател:/ О. Златев/

Членове:

1.М.Китова……..

2.В.Кадьов……